

DESTINUL DRAMATIC AL UNEI STRĂZI - CALEA DUDEȘTI

Eleonora COFAS

Demolarea și amenajarea urbană în Bucureștii epocii socialiste au îmbrăcat un evident caracter politic. Au fost demolate statui și clădiri reprezentative pentru istoria națională. Amintim statuile Carol I, Ferdinand, Brătenilor, Take Ionescu, Pake Protopopescu, Lascăr Catargiu, Barbu Catargiu, Monumentul eroilor corpului didactic, Monumentul infanteristului, Muzeul Simu, casa Titu Maiorescu, Hanul Galben și altele.

Pentru muzeografi și ceilalți specialiști care au participat la „consemnarea documentară a unor zone, ansambluri clădiri și eventuala recuperare a elementelor valoroase“, acțiunea nu era inedită. De obicei, muzeul era înștiințat în ultimul moment așa că cercetarea de teren, nu se putea face decât în condiții dificile, printre buldozere.

Demolarea și reconstrucția urbană au atins în București în timpul planul cincinal 1976-1980, un ritm deosebit de intens, odată cu începerea construirii noului centru civic anunțat ca o realizare unică, ce avea să marcheze „cel mai important proiect de sistematizare, construcție și arhitectură întreprins vreodată pe teritoriul României!“¹.

Demolările radicale, arăta acad. Dinu Giurescu, au început cu zona Uranus, unde au căzut sub lama buldozerelor „case boierești, vile, case parter sau cu etaj, înconjurată de grădini, mici clădiri cu trei sau patru apartamente, clădiri publice, biserici, monumente istorice și o întreagă zonă caracteristică pentru patrimoniul arhitectural din România, dealul Uranus care vreme de secole a fost una dintre ariile importante ale capitalei“².

În vara anului 1987, o echipă de specialiști ai MIAMB: muzeografi, istorici de artă, fotografi³ au fost desemnați să întreprindă un studiu interdisciplinar istoric, arhitectural, social, demografic, psihologic al primului tronson al Căii Dudești cu străzile învecinate ce urmau să intre în restructurare urbană.

Deși acțiunea la care participam, nu era inedită, o serie de elemente specifice, de la fața locului aveau să influențeze considerabil cercetarea: ritmul rapid al demolărilor în zonă depășea de multe ori posibilitățile noastre de documentare, lipsa de interes și atașament pentru zonă al majorității locuitorilor ei, nivelul scăzut de instrucție și educație al acestora, starea de tensiune și iritare a celor ce urmau să-și schimbe destinul, transformate de multe ori în ostilitate față de orice necunoscut.

În aceste împrejurări, zona pe care trebuia s-o cercetăm: calea Dudeștilor până la Poșta Vitan, străzile învecinate; dr. Maximilian Popper, Voroneț, Petre Carp, Westfried, Alămari, Asău, Turnișor, D. Cantemir, A. Ciurcu, Săcărâmb, urma să fie demolată, pe acest perimetru fiind proiectat ansamblul edilitar-urbanistic, Victoria Socialismului III. Din toată zona, conform proiectului se mențineau două biserici: Sf. Troiță și Bradului.

¹ Interviu cu dr. arh. Alex. Budișteanu, arhitect șef al municipiului București, Arhitectura XVIII 1-2, 1980, p. 182-183.

² Acad. Dinu C. Giurescu, Distrugerea trecutului României, ed. Museion, Buc. 1994, p. 51.

³ La realizarea studiului au mai participat: Fl. Jebeleanu istoric de artă, Alex. Badea istoric și V. Profir fotograf.

Metodologia cercetării Căii Dudești, aplicată și în alte zone, consta din cercetarea multidisciplinară de teren, istorică, arhitecturală, a habitatului, a mentalității oamenilor: fotografierea zonei casă cu casă, cercetarea de arhivă, cercetarea patrimoniului muzeului, totul finalizându-se cu întocmirea unor fișe de imobil sau dosare documentare în cazul obiectivelor mai importante.

Fișa de imobil tip, elaborată de muzeu, prevedea surprinderea unor informații ca: adresa exactă a imobilului, felul proprietății, funcționalitatea inițială și actuală (în momentul cercetării), stilul, datare presupusă, datare exactă, arhitect, constructor, inscripții, descrierea imobilului, valoarea decretată, valoarea constatată, informații privind valoarea istorică, obiectivul propus a se construi, propuneri de recuperare, numele și funcția celui ce a întocmit fișa. Punctul XII din fișă, asigura posibilitatea prezentării valorii istorice, evoluției proprietății, înregistrării stării construcției, stării arhitecturale, istorice, sociale și demografice în preajma demolării. Pentru completarea acestor informații, s-au făcut cercetări amănunțite pe teren, la Arhivele Statului București unde am găsit multiple informații în Cartea Funciară a municipiului București și a comunelor suburbane, în fondul de hărți și planuri a MIAMB, dintre care amintim: Planul Bucureștilor realizat de maiorul baron Rudolf Artur Borroczyński 1852, Planul cadastral al armatei 1895–1898, Planul orașului București întocmit de Institutul Carol Göbl 1898, Planul Bucureștilor 1940.

Cercetările au scos la iveală, istoria unei artere comerciale și meșteșugărești tradiționale, având caracter de unicat ambiental, arteră azi dispărută în partea ei cea mai reprezentativă.

Cercetări istorice mai vechi au scos la iveală urme de locuire în această zonă încă din neolitic ⁴. În evul mediu, zona era acoperită de livezi și vii, constituindu-se printre ele un drum ce mergea către Dâmbovița. Densitatea locuirii nu era mare, la începutul secolului al XIX-lea, mahalaua biserica Sf. Treime avea 67 de case cu 231 de suflete ⁵. Peste 50 de ani, calea Dudeștilor traversa încă multe grădini, livezi și vii în zonă, menționându-se proprietățile Yaki, Maria, Andronescu, Manda ⁶.

Clădirile ce formau două fronturi stradale întâlnite de noi în 1987, au fost realizate în perioada 1880–1940, numai două dintre cele 58 de imobile cercetate au fost realizate după anul 1945.

Planul cadastral al armatei, de la sfârșitul secolului al XIX-lea prezintă în porțiunea cercetată o densitate de construcții ⁷ care au determinat introducerea în 1897–1898 a unui mijloc de transport public ⁸, noua linie de tramvai mergând până la biserica Sf. Troiță.

⁴ Fl. Georgescu și colab., Istoria orașului București vol. I, MIAMB, p. 24–25.

⁵ L. Moga, Un plan inedit de la 1847 al unui sector al orașului București, BCMI XXX, fasc. 94.

⁶ Planul Bucureștiului ridicat, tras, chi publicat din porunca prea înaltului domn stăpânitor Barbu Dimitrie Stirbey, de maior Rudolf Arthur Borroczyński 1852, MIAMB, inv. 41539/9827.

⁷ Planul cadastral al armatei 1895–1898, pl. XV, col. A, A', B', pl. XXVI, col. B', MIAMB inv. 108138/48340, 108138/48340/158, 108138/48340/86, 10838/48340/166.

⁸ Planul orașului București, întocmit după cele mai bune izvoare, edit, inst. de arte grafice Carol Göbl 1898, MIAMB inv. 116405/54008.

Cercetarea zonei a înce put cu cea mai reprezentativă construcție punct de atracție și reper spiritual, am numit biserica Sf. Troiță – Crucea de Piatră. Acest obiectiv, urma să fie integrat în noul ansamblu arhitectonic, dar premeditat sau nu, el a fost demolat la 9 octombrie 1987⁹ fiind la acea dată, împreună cu biserica Bradu Staicu, ultimele construcții aflate în picioare.

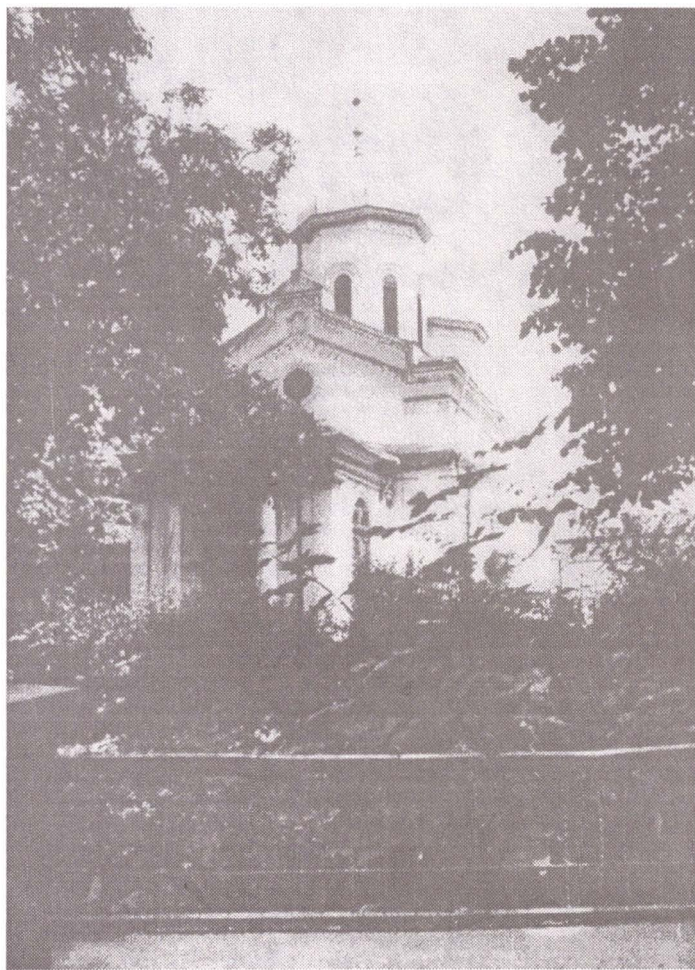

Fig. 1.

Biserica Sf. Troiță – Crucea de Piatră, Calea Dudești nr. 81.

Biserica Sf. Treime, Calea Dudești 81–83, a fost zidită de Păun plugarul? cu frații săi Hristea, Petcu, Miu, Ene, iar în altă variană cu soția sa Stanca, înainte de 1804 data pisaniei. În catagrafia din 1810, care precizează existența ei în 1803 i se spune biserica nouă¹⁰. O catagrafie de la 1808 feb. 5, arată că breasla șalvaragiilor era ctitora acestei

⁹ Acad. Dinu C. Giurescu, *op. cit.*, p. 53.

¹⁰ N. Stoicescu, Repertoriul bibliografic al monumentelor feudale din București, ed. acad, p. 194.

biserici. Cu numele de Sf. Troiță este menționată și de D. Fotino, planul din 1847 (Pleșoianu și A. Dimitrescu) cât și planul Borroczyn 1852, localizează biserica Sf. Troiță „unde este bariera Dudeștilor și începe ulița dintre vii ce merge la Vergu”¹¹.

Fig. 2.

Cruce în curtea bisericii Sf. Troiță, 22 IV 1842.

Biserica avea un plan tradițional cu pridvor închis, cu pronaosul de formă pătrată, naosul cu două abside laterale în arce deschise. Pridvorul era precedat de două coloane degajate cu capitele florale evazate pe care se sprijineau antablamentul și frontonul, acestea având registre bogate de profile drepte. Golurile pridvorului, cât

¹¹ L. Moga *op. cit.*

și celelalte goluri ale construcției erau în arc în plincintru. Construcția peste naos și pronaos era supraînălțată cu acoperiș în două ape cu cornișa într-un registru bogat, de profilatură dreaptă, cu două rânduri de elemente decorative mici, profilatură ce urmărea și linia frontonului. Pe pronaos și naos se sprijinea două turle octogonale acoperite cu calote având goluri în plincintru pe fiecare latură.

Pictura în ulei, data din 1936, realizată integral de pictorul Vasile Georgescu. Biserica a fost restaurată la sfârșitul secolului recut, sub conducerea arhitectului P. Petricu; catapeteasma din zid a fost înlocuită cu una din lemn, s-a construit o tindă, s-au mărit ferestrele și s-a construit cafasul. Inscipția realizată pe frontispiciul la începutul secolului XIX menționa: „*În numele Sf. Treime. Această biserică s-a zidit în anul 1804 cu cheltuiala lui Păun (plugaru) și a soției sale Stanca. S-au restaurat în anul 1887 cu capitalul bisericii, agonisit de epitropie cu ajutorul binevoitorilor creștini și al enoriașilor. În zilele MMLL regele Carol I și regina Elisabeta, IPSS Mitropolitul primat al României Iosif Gheorghian. Fiind primar al capitalei, Ioan Câmpineanu și episcopii bisericii C. Zamfirescu, Z. Negreanu și Ghe. Mihăilescu. Stăruitor Al. Popescu. Arhitect diriginte P. Petricu*”¹².

Lucrări de restaurare importante s-au făcut în anii 1969–1974 și după 1977. În curtea bisericii a funcționat până în 1890, un cimitir. Aici se păstra în 1987, o cruce din anul 1842 ridicată de „dumnealui Atanasie Căldăraru, soția lui Maria, Voicu, Pârnu”¹³.

Biserica Sf. Troiță dispărută în 1987 a fost descrisă de Barbu Ștefănescu-Delavrancea, în nuvela Hagi Tudose, apreciind-o ca o „mândrețe de biserică cum arar se pomenesc numai în bisericile cu vechime”¹⁴. Delavrancea subliniază mândria troițenilor, îndeosebi ai celor mai bătrâni, care laudă Sf. troiță. Acest atașament față de biserică, s-a manifestat din plin în toamna anului 1987, când preoții și enoriașii au organizat o veghe în jurul acesteia sperând că pot anula o decizie aberantă. Acum, biserica Sf. Troiță, dispărută brutal în 1987, a rămas în amintirea enoriașilor, în materialele documentare realizate de MIAMB. Mai mult decât atât, prezența ei în opera marelui scriitor Barbu Ștefănescu Delavrancea, îi conferă un loc simbolic în patrimoniul cultural național.

Cele două fronturi stradale ale Căii Dudești, cercetate de noi erau alcătuite din construcții parter și pater plus un nivel, în stil eclectic cu unele soluții arhitecturale ce reprezentau gustul comanditarului. Ele realizau o zonă ambientală greu de redat în cuvinte, purtând pecetea funcționalităților sale; artera având în perioada interbelică o viață înfloritoare comercială, meșteșugărească, reprezentativă pentru clasa de mijloc.

Pentru a sugera atmosfera Căii Dudești în perioada interbelică, mă voi folosi de consemnările aflate în manuscris ale doamnei dr. Cornelia Mitroi-Constantinescu care a locuit peste o jumătate de secol pe aceeași arteră. „Prăvăliile se țineau lanț. Negustorii erau de toate neamurile și își trimiteau clienții unii altora. Ordinea nu mi-o amintesc exact, dar era la intrarea în Dudești Nr. 20 farmacia lui Solomon, bodega lui Vasile Tudose, spătoria lui Leibovici, textile la Mișu Hirsch, galanterie „la Parizianu”, mercurie la Faibîș și la Iacobsohn, câteva debite de tutun și ziare, frizeria lui Cohn, apoi a lui Sacagiu... la noi în colț vopselăria lui Haim Aurel, mezelăria lui Merovici, măcelăriile lui Simeon și Dobrică, cafea „La armeanu”, brutărie la Sofronie, fabrica de sobe a lui V. Angelescu, o cafenea, o pescărie, cârciuma lui Ghe. Rădulescu,

¹² M. Dumitrescu, *Istoricul a 40 de biserici din România*, Buc. 1899–1915, v IV, p. 94–95.

¹³ N. Iorga, *Inscipții din bisericile din România*, Buc. Inst. de arte grafice și ed. Minerva, 1907, p. 810.

¹⁴ B. Ștefănescu Delavrancea, Hagi Tudose, ed. Eminescu, Buc. 1986, p. 165.

brânzeturi „la Brașovul“, farmacia lui Parascchivescu, alta a lui Georgian, tocilăria lui Georgescu, tapițerie la Pop, blănărie la Costantin Zăhărescu... mai sus de poșta Vitan, era moș Marin care vindea ouă proaspete, mai erau colaboratori sau furnizori ca: Bruker mobilă de bronz, Kraus electrician, David zugrav, L. Catapodi fabricant de rom și lichioruri, la toți aceștia se adaugă vânzătorii care veneau din Cioplea cu iaurt, lapte, smântână, brânză, pui, rațe: Tica, Florea, Ștefan, Ioana, Niță etc¹⁵.

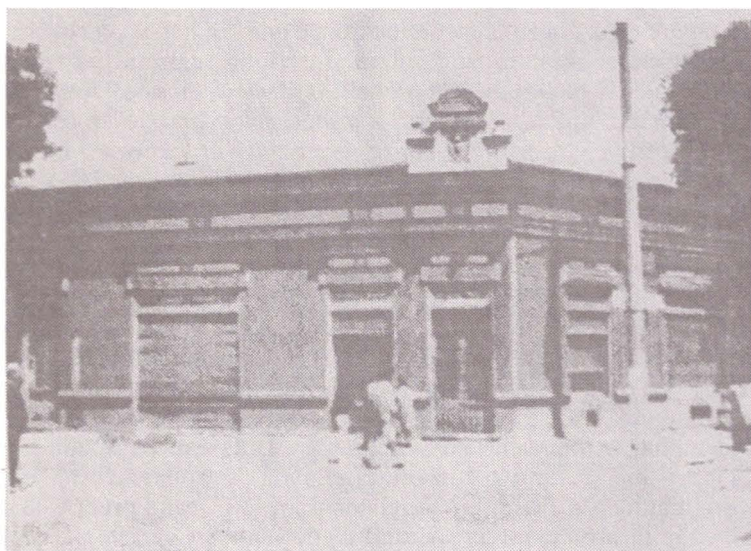
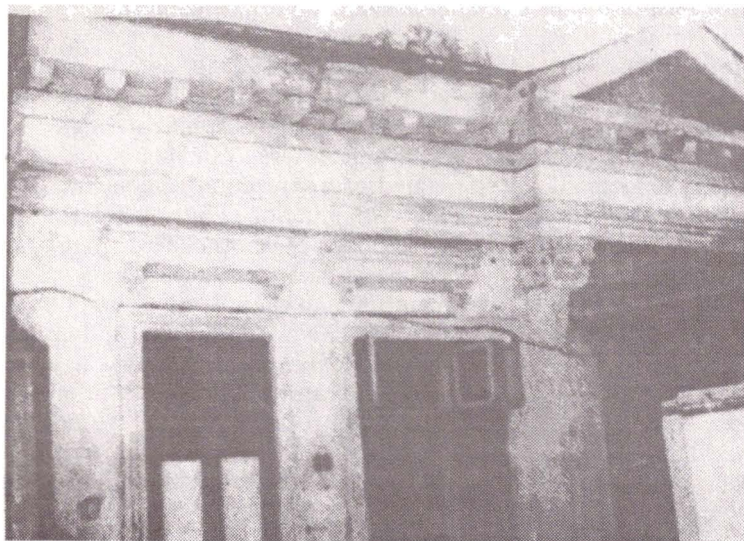

Fig. 3. Imobile din calea Dudești 47, proprietatea familiei Mitroi.

¹⁵ D. Cornelia Mitroi-Constantinescu, Amintiri – prea puțin despre tata, 8 iulie 1987 manuscris.

Pe Calea Dudești erau și câteva cabinete medicale particulare: dr. Barad, dr. Sternberg, dr. Rappaport. În cartier au locuit scriitorul I. Peltz, rabinul Stein și prof. dr. Maximilian Poper.

Între cele 58 de case construite după 1880 și până în 1938, cercetate pe Calea Dudești, am întâlnit datări certe numai în 3 cazuri: clădirea de la nr. 39 realizată în 188... cea de la nr. 80 construită în 1895 și cea de la nr. 41 datată în 1901. Au fost apreciate pentru aspectul arhitectural ce întregia ambientul clădirile de la numerele 26, 28, 30, 52–54, 74–76, 78B, 53 și altele.

Cercetând Cartea Funciară a municipiului București, planurile amintite, coroborate cu informațiile de pe teren, am putut reconstitui evoluția proprietății, a funcționalității acestora de la 1852 la 1987 cu incertitudini pentru anii 1948–1987. Ne-au interesat dimensiunile proprietăților, numele proprietarilor, funcționalitățile clădirilor. Dimensiunile proprietăților se situau între 300 m² și 1100 m². Acestea aveau două-trei corpuri de clădire, parter sau parter plus etaj. Clădirile funcționau ca spații comerciale, meșteșugărești și ca locuințe. În segmentul cercetat, mai mult de jumătate 53% erau proprietăți deținute de români, 37% proprietăți deținute de evrei de naționalitate română și 7% proprietăți grecești și italienești.

Fiecare proprietate era un unicat, care întregia arhitectural, ambiental, artera. Astfel, în Dudești 26 proprietarul col. Dumitrescu închiriază imobilul fraților Rădulescu, la parter aici funcționând magazine și restaurant cu grădină ¹⁶. În Dudești 46, Ghe. Petrescu deținea teren și casă cu trei camere, prăvălii și 15 camere: total 800 metri pătrați ¹⁷. În Dudești 49, proprietar Niculescu Niculae, apoi Vasile Nicolaide din Sibiu, zarzavagiu ¹⁸. În Dudești 53, proprietară era Albu Constantin Ecaterina născută Costescu ¹⁹. La nr. 61–63 uzufructuară a proprietății formată din două corpuri de clădire, donate Academiei Rmâne era Elvira Colonel Vlădescu fosta Petrescu Ciorbea ²⁰.

La nr. 39, una dintre cele mai vechi clădiri din zonă, alcătuită din 12 camere cu suprafața de 231 metri pătrați era proprietatea Olimpiei Ion Naumescu domiciliată în Pitești ²¹. Proprietatea din Dudești 84: 1056 m² având în stânga prăvălie, sală și două camere, iar în dreapta prăvălie și două camere, aparținea lui C-tin. Pârvolescu și Petre Nistor Mazilescu. Aici a funcționat birtul „Mazu“, grădina de vară „Aurora“ unde se proiectau și filme. Documentele fac precizarea că în 1938, aici se organizau hore ²². La nr. 32, proprietar din 1936 era Aron I. Sapira, evreu de cetățenia română având pe terenul de 336 m² două corpuri de casă: parter și parter plus un nivel, cu cinci și respectiv nouă camere ²³.

¹⁶ Cartea Funciară a Municipiului București (CFMB), dosar 29625/40.

¹⁷ *Ibidem* d, 30600740.

¹⁸ *Ibidem* d, 30748/40.

¹⁹ *Ibidem* d, 30750/40.

²⁰ *Ibidem* d, 30754/40.

²¹ *Ibidem* d, 29495/40.

²² *Ibidem* d, 31661/40.

²³ *Ibidem* d, 29619/40.

Clădirea parter plus un nivel și terenul de 595 m², din Dudești 28, erau proprietate I. Weismann și moștenitorii. Clădirea funcționa cu patru magazine având și 16 camere²⁴. Proprietatea din Dudești 97, colț cu strada Vultur, aparținea lui Iacobson Aron Iacob, evreu de cetățenie română, aceasta se compunea din teren, casă, curte, patru prăvălii sală de spectacole aici a funcționat cinematograful Vitan iar la etaj 6 camere²⁵. În Dudești 57, proprietatea Alcalay Abraham și Max, avea la parter 6 camere iar la etaj nouă. Aici a funcționat farmacia Paraschivescu și cinematograful Alcalay²⁶.

Făcând un salt peste timp, în 1987, structura proprietății în zonă era diferită. Din cele 58 de clădiri cercetate pe Calea Dudești, 45 erau în proprietatea statului reprezentând 77,6%, 5 erau în proprietate mixtă reprezentând 8,6%, 6 proprietate particulară reprezentând 10,3%, 2 proprietăți parohiale 3,4%.

Am întâlnit în zonă, construcții îmbătrânite și degradate. Multora li se schimbaseră funcționalitatea. Nu se făcuseră nici un fel de investiții în vederea îmbunătățirii fondului construit. Așa că, în momentul cercetării, am întâlnit clădiri ce necesitau reparații importante care aveau instalația de apă și canalizare degradate, iar încălzirea se făcea exclusiv cu lemne. În zonă, posturile telefonice, se găseau în număr redus. Nici spațiile folosite de stat: magazine, sedii CAR, cinematografe, nu erau mai bine întreținute. Cunoscându-se faptul că zona va fi restructurată, unii locuitori au părăsit-o, aceasta fiind penetrată de țărani ce doreau să se stabilească în București și țigani care migrau din alte cartiere. Ambele categorii locuiau în zonă fără forme legale. Chiriașii legali aflați într-un procent mediu, aveau profesii modeste și declarau că doresc demolarea în vederea repartizării unui apartament de bloc ce le-ar fi asigurat condiții de viață superioare celei pe care o trăiau. Echipa de cercetare a înregistrat situații tipice, pentru zona în discuție. Astfel în calea Dudești 42 în două corpuri mici de clădire locuiau 35 de persoane: muncitori ICRAL originar din județul Prahova, muncitor ADP, muncitor necalificat, pensionari. La nr. 46, într-o suprafață de 132 m² locuiau 15 persoane alcătuind 9 familii. La nr. 72-74 locuiau 78 de persoane dintre care 10 fără forme legale. Într-un apartament de 4 camere din această clădire locuiau 11 persoane, dintre care una singură a declarat că lucrează ca muncitor la prestări servicii. Am întâlnit în zonă multe conviețuiri, în concubinaj, mulți copii nelegitimi și destule persoane ce efectuaseră sau efectuau, pedepse privative de libertate.

Categoriile de mai sus reprezentau majoritatea locuitorilor zonei, nivelul scăzut de instrucție și educație, precaritatea mijloacelor de viață făceau ca acești oameni să nu simtă nici un fel de atașament sau interes față de zona în care locuiau.

În stare de degradare, se aflau și clădirile ce mai erau deținute în proprietate particulară, Dudești 49, 51, 65, 67, 68, 95. Perspectiva demolării era privită cu îngrijorare și nostalgie pentru anii de înflorire a arterei.

În toată zona, ambientul locativ era precar. Ambientul social al zonei era format din muncitori cu calificări inferioare, necalificați, persoane fără nici o ocupație, pensionari. Ambientul cultural al Căii Dudești era submediocru. În locuințe am întâlnit numai obiecte de gust îndoielnic, cumpărate în bălciuri, de așa zis folclor suburban. Numai în două imobile existau cărți.

²⁴ *Ibidem* d, 29025/40.

²⁵ *Ibidem* d, 31553/40.

²⁶ *Ibidem* d, 30752/40.

Cu toate dificultățile inerente, ale activității de cercetare într-o zonă ce se demola sub privirile noastre, am obținut suficiente elemente care ne-au dat posibilitatea reconstituirii zonei și a străzii, a unor proprietăți și a elementelor ce le-au definit. Dorim să stăruim asupra unui exemplu tipic pentru profilul Căii Dudești, proprietatea aflată la nr. 47 și pe care datorită cercetărilor de arhivă, de teren, a memoriilor locuitorilor, putem s-o reconstituim în toate componentele sale pe parcursul unei jumătăți de secol.

Cale Dudești 47, a reflectat atât dezvoltarea cât și declinul unei zone, altădată înfloritoare, totodată a reflectat viața locuitorilor ei. În arșița verii anului 1987, am întâlnit în curtea cu nr. 47, sub nucii umbroși, pe distinsa doamnă dr. Cornelia Mitroi Constantinescu, care ne-a impresionat prin atașamentul față de casa și zona unde a locuit o jumătate de secol, pentru care cartierul și oamenii vremurilor trecute se confundau cu anii copilăriei, tinereții, maturității, cu împlinirile și neîmplinirile vieții domniei sale. Am admirat-o pentru candoarea și eleganța ce o păstra în fața acelor momente dramatice și revoltătoare la care luam și noi parte. Ne exprimăm recunoștința pentru informațiile, documentele, fotografiile pe care ni le-a pus cu generozitate la dispoziție și pe care noi încercăm acum să le prezentăm succint. Casa ce se demola, nu mai era de 37 de ani proprietatea familiei Mitroi, fiind naționalizată în 1948–1950. Proprietarul imobilului din Dudești 47, Constantin Mitroi ²⁷ născut la 14 III 1893 în comuna Braniște, județul Mehedinți, era fiul cel mai mic ai unor țărani săraci. Rămas orfan, este obligat să-și întrerupă studiile imediat după absolvirea celor patru clase primare. Părăsește satul câștigându-și existența la Turnu Severin și apoi la București. A participat la primul război mondial, fiind decorat cu „Bărbăție și credință” și alte distincții, drept urmare a fost împrăștiat cu 10 pogoane în comuna natală. După ce vinde pământul fratelui, vine la București și investește capitalul împreună cu doi asociați, deschizând birtul „La trei olteni” pe Calea Dudești 65. În anul 1924 se căsătorește cu Maria Scurei (n. 2 VIII 1893) fiica unui antreprenor din Dorohoi, cu care va avea 4 copii ²⁸. După câteva încercări, achiziționează proprietatea din Calea Dudești 47, colț cu strada Traian și fundătura Pipăilă. Pe cont propriu se înscrie la Camera de Comerț și Industrie București în anul 1933 cu firma „Întâlnirea meseriașilor” firmă care va prospera, având în 1947 un capital de 28 586 818 lei³⁰.

Proprietatea deținută de Constantin și Maria Mitroi, consta din 490 m² teren, două corpuri de clădire și dependente ³¹, la acestea adăugându-se 125 m² cumpărați în 1941 ³². În primul corp de clădire a funcționat un restaurant alcătuit din trei săli, bucătărie, pivniță iar vara, grădină. La stradă a funcționat o frizerie. Întreprinzător și perseverent, C. Mitroi, se face remarcat în zonă pentru calitatea prestațiilor, respect

²⁷ În 1934, își schimbă numele din Floarea în Mitroi, Monitorul Oficial/14 III 1934.

²⁸ Maria și Constantin Mitroi au avut patru copii: Cornelia N. 1925, Mircea 1927–1978, Maria M. 1928, Constantin Emil 1930–1994.

²⁹ Proprietarii anteriori Gr. Georgescu din 1919, Eracle Rogea.

³⁰ Camera de Comerț și Industrie București certifică înregistrarea firmei „Întâlnirea meseriașilor” 315/1933.

³¹ Certificat de schimb a Olimpiei Eracle Rogea și minorii cu Maria și Constantin Mitroi 5 VIII 1932.

³² Act de vânzare-cumpărare între primăria municipiului București și Constantin și Maria Mitroi – 24 III 1941.

pentru clienți, calitatea mâncărilor, a preparatelor de bufet și grătar, precum și a băuturilor de tot felul, prin liniștea și curățenia care domneau peste tot. Localul era îngrijit aranjat, cu lambriuri de stejar, cuiere de alamă, oglinzi și lămpi, teighea de stejar cu placă de aluminiu nichelat și bară de alamă, mese și scaune de stejar, cu fețe de masă impecabile. Personalul era format din 4 chelneri (2 români și 2 evrei), 2 picoli (unul român și celălalt evreu), un grataragiu, o bucătăreasă, o bufetieră și doi băieți de prăvălie³³. Un difuzor montat deasupra raftului cu băuturi reda programul de radio. Doar în serile calde, în grădina amenajată în curte sub bolțile de viță, cânta romanțe și serenade la modă un violonist evreu.

R. P. R.
MINISTERUL AFERELOR INTERNE
SERVICIUL CENTRAL DE RECHIZIȚII ȘI CANTINARI
Bd. Domnița Nr. 1, etajul I

Data 8 Oct. 1948
ora 10.30

ÎNȘTIINȚARE Nr. 491

Doamna Stăin și Maria Mitroi
Str. Calea Dudești Nr. 47

Binevoii a cunoaște că din ~~cauza~~ ^{cauza} Div. 1111 în Str. ~~Calea Dudești~~ ^{Calea Dudești} Nr. 47

Etaj. Apart. S'A RECHIZIȚAT ~~cauza~~ ^{cauza} ~~de către~~ ^{de către} ~~autoritatea~~ ^{autoritatea} ~~competentă~~ ^{competentă} ~~în~~ ^{în} ~~conform~~ ^{conform} art. 10 din legea 430/145, pentru ~~cauza~~ ^{cauza} ~~de~~ ^{de} ~~construcție~~ ^{construcție} ~~în~~ ^{în} ~~termen~~ ^{termen} de 5 zile libere de la prezentul.

Se atrage atenția că în caz de opoziție sub orice formă la măsura rechiziționării, sancțiunea prevăzută de art. 22 din legea 430/145, este internarea de la 2-3 ani într-un lagăr de muncă forțată.

COMISAR

Martori

Semnătura de primire

Fig. 4.

Înștiințare a MAI, nr. 491/1948 privind rechiziționarea prăvăliei din Calea Dudești 47.

Clientela restaurantului, după cum își amintește doamna Cornelia Mitroi (fiica proprietarilor), era formată din lumea cartierului: vecini, negustori cu familiile, furnizori. Așa erau dr. Doicescu medicul igienist al sectorului 2 Negru, familia inspectorului financiar Anton Popescu, a avocatului Irod, a profesoarei de română și istorie Livia Păsculescu, a preoților parohi de la Sf. Troiță. Localul era frecventat și de dr. Toff Alfred, dr. Dortheimer Alfons, dr. Rosensilvain, dr. Barad, dr. Rappaport, dr. Gelerhter, prof. dr. Maximilian Popper. Clienții restaurantului erau și foștii tovarăși de la clubul muncitoresc ai lui C. Mitroi, Iancu Iliescu, Mitică Florescu și alții pe care i-a ajutat cu bani. C. Mitroi simpatiza, încă din tinerețe cu mișcarea socialistă fiind membru al PSD³⁴.

³³ Dr. C. Mitroi Constantinescu, op. cit.

³⁴ Ibidem.

Caracterul ferm și personalitatea proprietarului, au creat prestigiul celui colț modest din zona Dudești. restaurantul avea statut de local familial, liniștit, curat. El atrăgea prin varietatea preparatelor pe care le oferea clienților. Dimineață se pregătesau gustări reci sau calde. La bufet se găseau ouă, brânză, măsline, cașcaval, salate, icre, pește prăjit, chifteluțe. La prânz se pregăteau trei-patru meniuri de mâncăruri calde, iar seara grătar variat: mititei, patricieni, cotlet de porc, mușchi de vacă, ficat, splină, creier, morun, nisetru, scrumbii. Iarna se instala în mijlocul sălii, un godin mare pe care se puneau la fiert în ulcele țiucă îndulcită, foarte apreciată în zilele reci. Deși se afla la periferie, Dudeștii erau o stradă curățată de zăpadă, civilizată, luminată noaptea și păzită de paznicii civili pe care-i plătea primăria.

Viața cartierului a fost zdruncinată de două evenimente: cutremurul din 1940, dar mai ales de rebeliunea legionară din 1941. Cu acest prilej au fost incendiate și sparte vitrinele magazinelor proprietarilor evrei. C. Mitroi a adăpostit pe timpul rebeliunii în salonul din spatele restaurantului peste 30 de evrei³⁵.

Localul a funcționat înfloritor din 1932 până la naționalizarea din iunie 1948. Prin înștiințarea 491 din 8 oct. 1948, Constantin și Maria Mitroi erau anunțați, că, conform articolului 12 din legea 439 din 1945, s-a recenzat prăvălia de la parter compusă din trei camere, bucătărie și pivniță. Spațiul a fost repartizat centralei industriei zahărului, care a deschis cofetăria „Înfrățirea” ce a funcționat până în 1984. Înștiințarea enunțată, cuprindea și prevederile represive în caz de opunere la măsura enunțată mai sus. Ea consta în internarea într-un lagăr de muncă forțată timp de doi-trei ani. Deși refuză să-și depună semnătură, spațiul comercial a lui C. Mitroi este rechiziționat. „Îmi amintesc, scrie dr. Cornelia Mitroi, dezastrul și jaful care s-a făcut cu tot inventarul și marfa din pivniță. Numai cine nu a vrut nu a cărat damigene cu vin, țiucă, sticle cu lichioruri, de la „chiaburul de Mitroi”³⁶.

Au început ani grei pentru familia Mitroi, copiii nu-și terminaseră studiile, banii erau puțini și se obțineau în urma vânzării unor lucruri în talcioc.

La 20 IV 1950, Peneș Isac, ca delegat al comitetului provizoriu al capitalei, îi aduce la cunoștință șomerului Mitroi Constantin că imobilul în care locuia familia, alcătuit din patru camere, două antreuri, magazie de scânduri și baie au fost naționalizate³⁷. Situația familiei se înrăutățește și prin faptul că neavând studii C. Mitroi, este angajat cu greu ca lăncar la „Cadastru”, încasator la „Coșerit”, paznic de parcuri.

C. Mitroi fost țăran, participant la realizarea României mari, decorat și recompensat nu a înțeles în cazul său „mecanismul naționalizării” arătând în unul din numeroasele demersuri că ceea ce a agonisit „este avuția unui pârilit de oltean plecat la 12 ani de la țară, care prin muncă și economii, făcute cu un singur scop în viață, a reușit să-și înjghebeze un comerț și o gospodărie pentru familia lui”³⁸.

Singura bucurie în acești ani nefericiți, este reușita la studii a lor copiilor săi Cornelia și Mircea devenind medici, Maria farmacista, iar Costantin Emil voleibalist în echipa națională și tehnician la MIU.

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ Înștiințare MAI 491/8.X.1948.

³⁷ Comitetul Provizoriu al Capitalei, proces-verbal din 20.IV.1950.

³⁸ Dr. C. Mitroi Constantinescu, *op. cit.*

COMITETUL PROVIZORIU AL CAPITALEI

PROCES-VERBAL

Astăzi 20 IV 1950, ora 8²⁵ Subsemnatul Germes Ioac
 domiciliat în Pr. București Nr. 11 în calitate de delegat al Comitetului provizoriu
 al Capitalei, pe baza delegației Nr. 1081 1950, m'am prezentat în str. Calea Dudești
 Nr. 47 apartamentul Nr. 3 unde am găsit pe Chiriile rest
 în calitate de Germes cărui punându-i în vedere calitatea noastră, i-am adus la
 cunoștință că: de la data de 20/IV 1950 ex sa naționaliz

1) Pe baza decretului Nr. 92/950, pentru naționalizarea unor imobile,

Încăperea 4 camere 2 antreuri Sumina El.
apartamentul 3
ciădlrea a devenit proprietatea Statului,
magazia ele de închiriu, și Baie.
garajul

2) Pe viitor, chiria va fi plătită Statului,

3) Chiriile restante vor fi achitate tot Statului,

4) Locatarul este răspunzător de buna îngrijire a imobilului.

Am cerut locatarului să ne prezinte ultima chitanță de plata chiriei. Din adeverință
 prezentată — pe care am vizat-o — rezultă că a plătit suma de lei Ap. 14-160
 la data de Com. Chirienței de impozite de 443 Suma

20/IV Subsemnatul locatar am luat cunoștință de comunicările făcute, cărora mă volu conform.
 Prezentul proces-verbal s'a încheiat în 2 exemplare, din care unul s'a lăsat locatarului

Delegatul Comitetului
 Provizoriu,

Germes. Ioac

Am primit un exemplar,
 Locatar,

Const. Mitroi
Calea Dudești 47.
5

Fig. 5.

Proces-verbal de naționalizare a locuinței fam. Mitroi, Calea Dudești 47.

Încrezător, încă în instituțiile vremii, C. Mitroi adresează contestații forurilor
 superioare de stat. La 9 noiembrie 1953 i se răspunde la una din contestații că
 „lucrarea este în curs de rezolvare și la definitivarea ei va fi anunțat”³⁹.

³⁹ Adresă a Consiliului de miniștri din 9 II 1953, nr. 21770.

Răspunsurile organelor de stat sunt din ce în ce mai stereotipe. În 1956, i se comunică, că contestația i-a fost cercetată cu atenție și a fost înaintată forurilor în drept de unde va primi soluționarea cererii sale⁴⁰. După 12 ani, credința sa că este victima

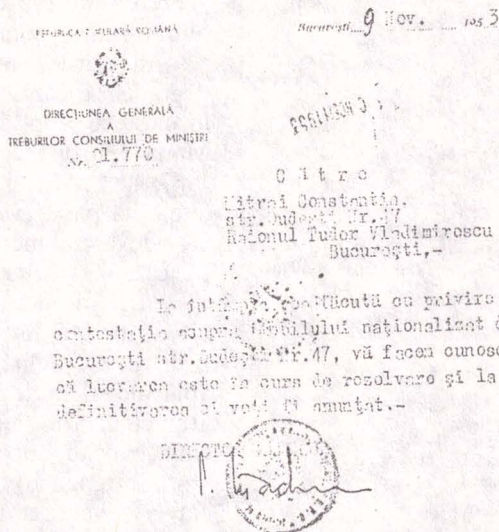

Fig. 6.

Răspuns al oficialităților la memoriul fam. Mitroi, 19.XI.1953.

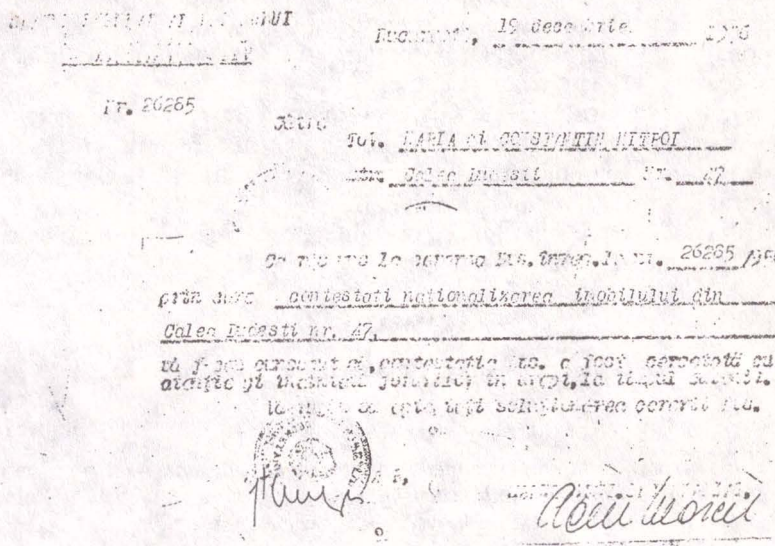

Fig. 7.

Răspunsul oficialităților la contestația M. și C. Mitroi, 19.XII.1956.

⁴⁰ Adresă a Sf. pop. al mun. Buc., nr. 26285, 19 XII 1956.

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

 COMITETUL DE STAT
 PENTRU
 ECONOMIA ȘI ADMINISTRATIA LOCALĂ
 Pentru primirea, evidența și urmărirea
 rezolvării reclamațiilor, sesizărilor și propunerilor
 cetățenilor
 Nr. 4103 din 11 august 1969

CĂTRE,
 MITROI CONSTANTIN
 Calea Dudești nr. 47
 București

La scrisoarea dv. înregistrată sub
 numărul de mai sus, vă facem cunoscut că nu
 vi se poate satisface cererea, bunul în
 cauză fiind proprietate de stat.

IE/EM
 2 ex.

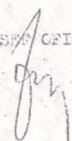
SECRETARIATUL,

Fig. 8.

Răspuns al oficialităților la scrisoarea
 lui Constantin Mitroi, 11.VIII.1969

calea Dudești 47 făcând după cum aprecia fiica proprietarilor „să dispară fără urmă tot ce au încropit cu trudă, perseverență și entuziasm, doi oameni modești ca persoane dar excepționali ca valoare morală, gospodari străluciți și folositori atât propriei familii cât și celor ce veneau în contact cu ei”⁴².

Asemenea acte brutale, au făcut să dispară de pe harta Bucureștiului numeroase zone arhitectural urbane de neînlocuit pentru caracterul lor ambiental, să dispară repere morale ce n-au putut fi deocamdată reconstituite, să frângă destine, să intervină brutal în istoria și memoria capitalei.

Dispariția zonei Dudești a șters cu brutalitate o pagină de istorie bucureșteană, fiind un atentat la memoria națională.

SUMMARY

The Dramatic Destiny of a Street – the Dudești Way

by Eleonora Cofas

The paper remakes, by use of documents, photographs, oral and written testimonies, the history of an important commercial and trade road once flourishing, now lost. A comparison is made between the inter-war period and the year 1987, when a most significant segment of the street was demolished. Historic, architectural, demographical features are presented; the article also achieves a micro-monography of a representative family in the area.

⁴¹ Adresă a Comitetului de stat pentru economie și admin. local 4103/11 VIII 1969.

⁴² Dr. C. Mitroi Constantinescu, *op. cit.*